

Roxana Dan

Executarea silită în natură și celelalte remedii contractuale

O perspectivă substanțială și procesuală

Cuprins

Prefață..... XVII

Abrevieri.....XXI

Titlul I. Remediile executării silite în natură..... 1

Capitolul I. Introducere în executarea silite în natură..... 1

§1. Considerații introductive 1

§2. Evoluția executării silite în timp și în spațiu..... 2

2.1. Perioada preclasică și clasică a dreptului roman 3

2.2. Perioada Evului Mediu 7

2.3. Dreptul spaniol de secolul al XVI-lea 11

2.4. Codul civil francez de la 1804..... 12

2.5. Dreptul olandez (1833-1933) 13

§3. Câteva modele actuale de drept comparat 14

3.1. Modelul de drept olandez 15

3.2. *Common law*..... 16

3.3. Modelul de drept francez..... 19

3.4. Codul civil al provinciei Québec 23

3.5. Modelul de drept german..... 26

3.6. Reglementări internaționale..... 29

3.6.1. Convenția de la Viena..... 29

3.6.2. Principiile UNIDROIT 31

3.6.3. Principiile Dreptului European al Contractelor
și Proiectul Cadrului Comun de Referință..... 35

§4. Concluzii intermediare..... 38

Capitolul II. Considerații generale cu privire la obligațiile civile ... 40

§1. Definiția obligației..... 40

§2. Clasificarea obligațiilor 43

2.1. Clasificarea obligațiilor din punct de vedere substanțial 43

2.1.1. După origine 43

2.1.2. După obiect..... 44

2.1.3. După structura raportului obligațional..... 48

2.1.4. După sancțiune	49
2.1.5. După efectul produs.....	50
2.2. Clasificarea obligațiilor din perspectiva dreptului execuțional civil	51
2.2.1. Obligația monetară	52
2.2.2. Obligații de <i>a face</i>	53
2.2.3. Obligații de predare	54
2.2.4. Obligații de <i>a face</i> cu prestație fungibilă.....	55
2.2.5. Obligații de <i>a face</i> care implică faptul personal al debitorului	56
2.2.6. Obligații de <i>a nu face</i>	56
2.2.7. Obligații evaluabile în bani/obligații neevaluabile în bani.....	57
§3. Concluzii intermediare.....	58
Capitolul III. Executarea silită în dreptul românesc	60
§1. Codul civil de la 1864.....	60
§2. Codul civil din 2009	65
2.1. Executarea silită în natură. Sancțiuni ori remediu?.....	65
2.2. Sediul materiei.....	68
2.3. Condițiile de acces la remediu.....	71
2.3.1. Neîndeplinirea integrală și la timp a obligației.....	71
2.3.1.1. O posibilă primă etapă. Obținerea titlului executoriu	72
• Noțiunea de „titlu executoriu”.....	74
• Titlu executoriu convențional?.....	75
2.3.1.2. Neexecutarea obligației	77
• Dovada condiției neexecutării fără justificare.....	78
• Standardul probei pentru obligațiile de rezultat <i>versus</i> obligațiile de mijloace	79
2.3.2. Punerea în întârziere a debitorului potrivit art. 1.522 și 1.523 C.civ.....	81
• Suportarea cheltuielilor de judecată	82
2.3.3. Impedimente în acordarea remediei	84
2.3.3.1. Prestația solicitată nu este posibilă	84
• Imposibilitatea fortuită de executare, reglementată de art. 1.557 C.civ.	85
• Imposibilitatea creată de către debitor.....	87

• Natura intrinsecă a obligațiilor	87
2.3.3.2. Existența unor motive justificate pentru a refuza executarea	89
• Ordinea executării obligațiilor.....	90
• Excepția de neexecutare	90
2.3.3.3. Alte posibile impedimente în acordarea remediului	91
• Onerozitatea excesivă a obligației.....	91
§3. Executarea silită a obligațiilor de <i>a da</i>	95
3.1. Obligația monetară	96
3.1.1. Executarea obligației în natura sa.....	96
• Executarea obligației monetare prin „darea în plată forțată”	99
3.2. Obligația de a transmite proprietatea sau un alt drept real asupra unui bun individual determinat	101
• Predarea unui bun mobil	103
• Predarea unui bun imobil	104
3.3. Obligația de a transmite proprietatea sau un alt drept real asupra unor bunuri de gen	106
3.4. Situații specifice	108
• Vânzarea unui bun viitor	108
• Vânzarea bunului altuia.....	108
• Remedierea executării defectuoase	109
§4. Executarea silită a obligațiilor de <i>a face</i>	110
• Obligații <i>ad rem</i> și <i>ad personam</i>	111
• Obligații pur personale	112
• Obligații <i>ad rem</i>	113
§5. Executarea silită a obligațiilor de <i>a nu face</i>	115
• Etapa judiciară.....	115
• Faza execuțională	119
§6. Concluzii intermediare.....	121
Capitolul IV. „Pseudo-executarea silită” în natură	124
§1. Executarea pe seama debitorului de către creditor ori terțe persoane	125
1.1. Autorizarea creditorului prin însuși titlul executoriu.....	126
1.2. Autorizarea creditorului în faza execuțională.....	129

1.3. Punerea în întârziere a debitorului pentru executarea pe seama sa	130
§2. Remediul substitutiv: hotărârea care ține loc de contract.....	132
2.1. Natura juridică a remediului	135
• Codul civil de la 1864	135
• Codul civil în vigoare	138
2.2. Funcționarea remediului	139
2.2.1. Natura juridică a obligației	139
2.2.2. Prescripția dreptului de a sesiza instanța	142
2.2.3. Sesizarea instanței	142
2.3. Condițiile analizate de instanță.....	144
2.3.1. Condiții generale	144
2.3.2. Ipoteze potențiale de inadmisibilitate a remediului substitutiv	146
• Neplata prețului stabilit prin promisiune.....	146
• Vânzarea bunului altuia.....	151
• Lipsa certificatului fiscal.....	155
• Situația bunurilor care nu se află în circuitul civil	156
• Situația specifică a terenurilor situate în extravilan.....	158
2.4. Natura juridică a acțiunii judiciare și modalitatea de concepere a dispozitivului hotărârii	163
§3. Concluzii intermediare.....	170

Capitolul V. Mijloacele de constrângere a executării silite

în natură	175
§1. Considerații generale	175
§2. Penalități cominatorii ori „daune-interese punitive”?	177
2.1. Domeniul de aplicare.....	177
• Obligații pur personale <i>versus</i> obligații <i>intuitu personae</i>	178
• Tipologii de obligații pur personale	178
2.2. Natura juridică.....	183
• Originea reglementării. Modelul francez.....	183

• Calificarea din dreptul național. Penalitățile – specie a daunelor cominatorii?.....	186
• Penalitățile, specie a amenzilor cominatorii?.....	188
• Penalități punitive?	190
• <i>De lege ferenda</i>	194
2.3. Mecanismul de funcționare	194
• Titlul executoriu	195
• Procedura execuțională	195
• Încheierea de aplicare a penalităților.....	196
• Momentul de la care se aplică penalitățile	198
• Lichidarea penalităților	198
• Reiterarea cererii de fixare a penalităților	200
• Perioada de referință pentru lichidare	203
• Momentul-limită. Prescripția dreptului de a solicita executarea silită.....	203
• Cererea de fixare a sumei finale. Act de executare întreruptiv de prescripție?.....	204
• Durata penalităților.....	205
• Administrarea executării silite a încheierilor de lichidare	206
2.4. Situații specifice	206
2.4.1. Executarea obligațiilor de <i>a face</i> specifice procedurilor de fond funciar.....	206
• Modalitatea de fixare a penalității. Pluralitate de debitori, divizibilitate ori solidaritate.....	207
• Cumulul penalităților cu daunele- interese	208
2.4.2. Executarea obligațiilor de <i>a face</i> referitoare la minori	210
• Specificul procedurii	210
• Sediul materiei	211
• Procedura efectivă.....	212

• Calitate procesuală activă.....	212
• Soluțiile instanței de executare.....	213
• Apelarea la forța publică	214
• Refuzul minorului	214
• Răspunderea părintelui rezident	215
• Efectele procedurii	217
• <i>De lege ferenda</i>	218
§3. Amenzile judiciare și cominatorii.....	219
3.1. Amenzile judiciare	219
3.2. Amenzile cominatorii	220
§4. Răspunderea penală	222
§5. Concluzii intermediare.....	224

Titlul II. Răspunderea contractuală și executarea silită în natură (relație gen-specie sau remedii total diferite?)..... 227

Capitolul I. Semnificația noțiunii de „răspundere contractuală”..... 227

§1. Considerații generale și teoriile răspunderii	227
• Necesitatea definirii conceptului	228
• Teoriile răspunderii	228
§2. Perspectiva Codului civil român.....	230
§3. Înțelesul noțiunii de „răspundere”	232
3.1. Răspunderea contractuală în sens larg.....	233
3.2. Răspunderea contractuală în sens restrâns, o teorie preferabilă.....	236
3.3. Răspunderea contractuală în alte sisteme de drept	238
• Dreptul quebecoaz.....	238
• Dreptul francez.....	239
• <i>Common law</i>	241
• Dreptul german.....	242
§4. Concluzii intermediare.....	243

Capitolul II. Răspunderea contractuală într-o viziune proprie..... 245

§1. Definiție și concept.....	245
§2. Condițiile substanțiale pentru reținerea răspunderii civile contractuale	246
2.1. Neexecutarea obligației contractuale.....	246

• Obligație de mijloace <i>versus</i> obligație de rezultat	247
• Neexecutare totală sau parțială.....	248
• Executare întârziată / Neexecutare definitivă	249
• Dimensiunea neexecutării	250
2.2. Prejudiciul	251
• Prejudiciul cert	251
• Prejudiciul previzibil	252
• Prejudiciul material și prejudiciul moral	253
2.2.1. Daunele-interese și evaluarea lor.....	254
2.2.1.1. Daunele-interese consecutive rezoluțiunii ori rezilierii contractului	256
2.2.1.2. Evaluarea daunelor-interese.....	257
• Evaluarea judiciară.....	257
• Evaluarea legală	257
• Evaluarea convențională a daunelor-interese	258
2.3. Raportul de cauzalitate	260
2.4. Vinovăția debitorului.....	261
• Teoria tradițională și cea utilitaristă	262
§3. Condițiile procedurale sau formale ale răspunderii civile contractuale	264
3.1. Punerea în întârziere	264
3.2. Clauzele de limitare ori de exonerare de răspundere contractuală	268
§4. Executarea în natură <i>versus</i> răspunderea contractuală.....	269
§5. Concluzii intermediare.....	272

Titlul III. Relația dintre executarea silită în natură și celelalte remedii

Capitolul I. Rezoluțiunea/Rezilierea/Reducerea prestațiilor

§1. Natura juridică și mecanismul de funcționare.	
Dilema inițială	275
1.1. Dreptul național	275
1.2. Dreptul francez	276

1.3. Dreptul german.....	279
1.4. <i>Common law</i>	281
1.5. Dreptul quebecoaz.....	282
§2. Condițiile și efectele rezoluțiunii.....	284
2.1. Condiția (condițiile?) de fond.....	284
2.2. Efectele rezoluțiunii/rezilierii.....	285
• Dreptul la restituire. Ce este dreptul restituirilor și unde își are originea?	286
• Concepții posibile.....	286
• Abordarea națională	287
• Efectele rezoluțiunii și ale rezilierii față de terți.....	289
§3. Reducerea prestațiilor	290
§4. Compatibilitatea rezoluțiunii cu celelalte remedii	291
• Daunele-interese consecutive rezoluțiunii	295
§5. Concluzii intermediare.....	301

Capitolul II. Excepția de neexecutare și termenul suplimentar

de executare..... 304

§1. Excepția de neexecutare	304
1.1. Noțiune și origine	304
1.2. Domeniul de aplicare.....	306
1.3. Condițiile neexecutării	308
• Cauza comună a obligațiilor reciproce	308
• Neexecutare însemnată.....	308
• Obligațiile reciproce sunt exigibile și ar trebui să fie executate simultan	309
• Comportamentul contractual cinstit al celui care invocă excepția	311
1.4. Efectele remedului.....	311
1.5. Relația excepției de neexecutare cu executarea silită în natură și cu celelalte remedii contractuale.....	312
1.5.1. Excepția de neexecutare și executarea silită în natură. Problema compatibilității	312
• Analiză de caz	313

• Invocarea excepției de neexecutare în cadrul contestației la executare. Titlul executoriu non-jurisdicțional.....	313
• Titlul executoriu jurisdicțional. Obligația de restituire	314
• Titlul executoriu parțial. Obligații reciproce.....	316
• Dreptul de retenție <i>versus</i> excepția de neexecutare	317
1.5.2. Excepția de neexecutare și daunele-interese.....	319
1.5.3. Excepția de neexecutare și rezoluțiunea/rezilierea.....	320
§2. Termenul suplimentar de executare.....	322
§3. Concluzii intermediare.....	324
Titlul IV. Dreptul de opțiune între remedii.....	327
Capitolul I. Dreptul de opțiune <i>versus</i> ierarhizarea remediilor	328
§1. Câteva repere de drept comparat	328
§2. Ierarhizarea funcțională a remediilor. Principiul <i>favor contractus</i>	332
§3. Eficiența economică în determinarea opțiunii	341
§4. Concluzii intermediare.....	343
Capitolul II. Dreptul de opțiune	344
§1. Titularul dreptului de a alege între remedii și natura juridică a dreptului.....	344
• Titularul.....	344
• Natura juridică a dreptului de opțiune	344
§2. Momentul alegerii și revocabilitatea opțiunii	346
• Revenirea asupra opțiunii inițiale în timpul procesului.....	347
• Manifestarea opțiunii după obținerea unei hotărâri definitive	348
• Revocarea opțiunii după emiterea declarației unilaterale de rezoluțiune.....	352
• Revocarea opțiunii deja manifestate pentru rezoluțiunea judiciară. Executarea benevolă în timpul procesului.....	353
§3. Limitele alegerii.....	355

3.1. Limitarea convențională ori <i>ex ante</i> a opțiunii între remedii	355
3.2. Cenzurarea opțiunii manifestate	363
3.2.1. Care ar putea fi conduitele posibil a fi percepute drept abuzive în cadrul dreptului de opțiune și care este sancțiunea care intervine?.....	367
3.2.1.1. Invocarea unui pact comisoriu în mod tardiv ori formularea unei declarații de rezoluțiune unilaterală pentru o neexecutare derizorie.....	367
3.2.1.2. Solicitarea executării în natură atunci când costurile executării sunt vădit disproporționate	371
3.2.1.3. Invocarea excepției de neexecutare față de o neexecutare de mică însemnătate	372
3.2.1.4. Manifestarea opțiunii într-o manieră intempestivă, cu încălcarea obligației de coerență contractuală	374
§4. Concluzii intermediare.....	378
Titlul V. Concluzii finale	381
Bibliografie selectivă.....	395

Capitolul V

Mijloacele de constrângere a executării silite în natură

§1. Considerații generale

Argumentul reglementării. Analiza noastră, până la acest moment, s-a concentrat mai degrabă asupra modalității de executare în natură a obligațiilor de *a face* care nu implică un fapt personal al debitorului ori asupra acelor unde legiuitorul a reglementat expres o modalitate substitutivă de executare. Pentru obligațiile pur personale, indiferent că acestea derivă dintr-o obligație de *a face* ori dintr-una de *a nu face*, legiuitorul a fost nevoit să găsească metode de forțare a executării silite în natură compatibile cu libertatea individului și în concordanță cu principiul enunțat de glosatorii medievali care ghidează executarea forțată, respectiv *nemo praecise potest cogi ad factum*, demers care s-a dovedit, de-a lungul timpului, ca fiind unul deloc facil.

Ținând cont că executarea propriu-zisă a titlului executoriu reprezintă o fază a procesului civil în care sunt aplicabile toate garanțiile derivate din dreptul la un proces echitabil, astfel cum acesta este definit de art. 6 din Conv.EDO, de art. 21 din Constituția României și de art. 6 C.pr.civ., statul având obligația pozitivă de a lua toate măsurile necesare pentru a garanta executarea obligațiilor, în acest sens au fost imaginate și măsurile ușor coercitive despre care vom discuta în cele ce urmează.

Legat de modalitatea în care a fost reglementată executarea efectivă a acestui tip de obligație, de-a lungul timpului, în spațiul autohton, reținem că, prin O.U.G. nr. 138/2000 pentru modificarea și completarea Codului de procedură civilă, s-a legiferat pentru prima oară de către legiuitorul național sistemul amenzilor cominatorii ori administrative¹. Cunoscute drept un mijloc de constrângere a debitorului obligației de *a face* sau de *a nu face* pur personale, prin intermediul acestora, debitorul putea fi obligat

¹ Denumirea de „amenzi administrative” are la bază faptul că acestea sunt datorate statului; v. *A. Tabacu*, Aplicarea penalităților de întârziere în executarea silită din contenciosul administrativ, în RRJ nr. 2/2021, p. 18 și urm.

la plata unei amenzi în favoarea statului, de la 200.000 de lei la 500.000 de lei, stabilită pe zi de întârziere, până la executarea obligației prevăzute în titlul executoriu. Totodată, s-a stabilit că, pentru acoperirea prejudiciilor cauzate prin neîndeplinirea obligației de *a face* sau de *a nu face* pur personale, creditorul poate cere obligarea debitorului la daune-interese.

Amenzile cominatorii se alăturau, astfel, daunelor cominatorii, cunoscute deja în practica judiciară. În acest sens, se remarcă cele tranșate de către instanța supremă în motivarea deciziei RIL nr. XX/2005, când, referindu-se la amenzile cominatorii, a arătat că „reglementarea unui atare mijloc de constrângere, pentru a înfrânge rezistența manifestată de debitor la executarea obligației de *a face* sau de *a nu face*, cuprinsă în titlul executoriu, nu exclude folosirea dreptului de a se recurge la obligarea debitorului la daune cominatorii, cât timp prin nicio dispoziție a legii nu este înlăturată o astfel de posibilitate. În această privință, este de observat că daunele cominatorii, constând în condamnarea debitorului la plata către creditor a unei anumite sume de bani pentru fiecare zi, săptămână sau lună de întârziere, până la executarea obligației în natura ei specifică, își au temeiul în dubla funcțiune – *jurisdictio et imperium* – pe care o are judecătorul, cu consecința prerogativei sale de a ordona și măsurile necesare ducerii la îndeplinire a celor dispuse prin hotărârea pe care o pronunță. Cu toate că, în sistemul dreptului civil român, problema daunelor cominatorii nu a fost reglementată printr-o dispoziție cu caracter general, această instituție este consacrată prin norme speciale. Asemenea dispoziții, prin care se face referire la sancțiunea plății de daune, sunt cuprinse în art. 48 alin. (2) din Legea nr. 31/1990 privind societățile comerciale, republicată, cu modificările și completările ulterioare, în art. 64 alin. (2) din Legea fondului funciar nr. 18/1991, republicată, precum și în art. 24 alin. (2) din Legea contenciosului administrativ nr. 554/2004, care prevede că, în cazul în care termenul nu este respectat, «reclamantul are dreptul la despăgubiri pentru întârziere».

Rezultă deci că daunele cominatorii reprezintă o sancțiune pecuniară, ce se aplică de instanțele de judecată în vederea asigurării executării unei obligații de *a face* sau de *a nu face*, determinată prin hotărâre judecătorească. Totodată semnifică și faptul că suma de bani stabilită cu acest titlu este independentă de despăgubirile ce trebuie să constituie echivalentul prejudiciului cauzat, iar rațiunea acordării unor astfel de daune o constituie exercitarea efectului lor de constrângere asupra debitorului care persistă în neexecutarea obligației pe care și-a asumat-o, prin silirea lui la plata către creditor a unor sume calculate în raport cu durata întârzierii

îndeplinirii obligației de *a face* sau de *a nu face*. Sub acest aspect, este de reținut că, în cazul în care cuantumul daunelor cominatorii nu este suficient determinat în momentul pronunțării hotărârii judecătorești, stabilirea acestuia cu precizia necesară se poate asigura, potrivit dispozițiilor cuprinse în teza finală a art. 379 alin. (4) C.pr.civ., prin efectuarea calculului exact, în faza executării silite, în conformitate cu prevederile art. 372 alin. (2) din același cod. În consecință, se impune a se constata că, prin reglementarea dată în cuprinsul art. 580³ C.pr.civ., nu s-a înlăturat posibilitatea recurgerii la instituția daunelor cominatorii pentru silirea debitorului să îndeplinească obligația de *a face* sau de *a nu face*, ci, dimpotrivă, pe lângă menținerea acestui instrument de constrângere, s-a instituit și amenda civilă ca mijloc de determinare a debitorului să își îndeplinească obligația asumată”.

Chiar dacă, inițial, prin Legea nr. 134/2010 privind Codul de procedură civilă nu a fost modificată viziunea anterioară a legiuitorului legată de modalitatea de executare a obligațiilor pur personale, prin Legea de punere în aplicare nr. 76/2012, legiuitorul a renunțat la sistemul amenzilor cominatorii și a implementat mecanismul penalităților civile¹, cunoscut nouă astăzi, de inspirație, aparent, franceză².

§2. Penalități cominatorii ori „daune-interese punitive”?

2.1. Domeniul de aplicare

Formularea utilizată în cuprinsul art. 906 C.pr.civ. ne oferă perspectiva domeniului de aplicare al penalităților ca fiind cel al „obligației de a face sau de a nu face, care nu poate fi îndeplinită prin altă persoană”.

¹ Pentru considerații generale asupra sistemului de aplicare a penalităților în dreptul comun, a se vedea: *G. Boroi, M. Stancu*, *Drept procesual civil*, op. cit., p. 1455; *E. Oprina, I. Gârboleş*, *Tratat*, op. cit., p. 913 și urm.; *N.-H. Țiț, R. Stanciu*, *Legea nr. 310/2018 pentru modificarea și completarea Legii nr. 134/2010 privind Codul de procedură civilă*, Ed. Hamangiu, București, 2019, p. 135 și urm.; *D. Ghiță*, *Discuții privitoare la aplicarea penalităților în cazul neexecutării unor obligații de a face sau de a nu face în lumina art. 906 din Noul Cod de procedură civilă și a art. 1516 din Noul Cod civil*, în *Dreptul* nr. 1/2016, p. 35 și urm.; *M.C. Mocanu*, *Câteva aspecte teoretice și de jurisprudență privind executarea obligațiilor de a face și de a nu face*, în *RRJ* nr. 2/2017, p. 65 și urm.

² *N. Gerbay, Y. Desdevises*, *Astreintes – Règles générales de compétence*, *JurisClasseur Procédure civile*, Dalloz, Paris, 2017, p. 273.

Decelarea între diferitele tipuri de obligații nu reprezintă întotdeauna un demers facil, dovada fiind practica judiciară în materie, ce urmează a fi analizată. Hotărârile surprind situații în care a fost extrem de discutabilă calificarea obligației de executat, respectiv dacă obligația cuprinsă în titlul executoriu este una care poate fi executată doar de către debitor sau, dimpotrivă, poate fi adusă la îndeplinire și de către creditor ori de terțe persoane, fiind, așadar, exclusă din categoria obligațiilor *ad personam*.

• *Obligații pur personale versus obligații intuitu personae*

Observăm că reglementarea procesuală amintită mai sus nu folosește noțiunea de „obligații *intuitu personae*”, doctrina de specialitate¹ găsind o explicație pentru care cele două noțiuni nu sunt interschimbabile în acest cadru. Astfel, se apreciază faptul că, din punctul de vedere al dreptului substanțial, obligațiile *intuitu personae* contractuale presupun contracte *intuitu personae*, dându-se drept exemple obligațiile izvorâte dintr-un contract de muncă sau de donație, cauzalitate care nu se aplică tuturor obligațiilor care intră în sfera de aplicare a penalităților. Surprinde autorul citat² puntea de legătură dintre obligațiile *intuitu personae* și cele care intră în domeniul de aplicare al penalităților, prin faptul că ambele categorii impun „faptul personal al debitorului pentru ca obligația să fie executată”, dar conchide că între ele nu poate fi pus semnul egalității.

• *Tipologii de obligații pur personale*

Referitor la obligațiile *pur personale* extracontractuale, derivate, spre exemplu, dintr-o faptă delictuală, menționăm că ele pot intra în sfera de aplicare a penalităților, sub condiția ca doar faptul personal al debitorului să poată conduce la executarea obligației. Spre exemplu, ca urmare a unei acțiuni judiciare având ca obiect daune morale pentru atingeri aduse demnității ori onoarei, pârâtul este obligat la plata unei sume de bani, precum și la încetarea unei anumite conduite pentru viitor. Observăm că

¹ *I.-Fl. Popa*, Implicațiile..., op. cit., p. 288 și urm.

Pentru aprecieri generale asupra conținutului obligațional, a se vedea: *I. Gârbuleț*, Soluții în cazul neexecutării obligației de a face ce implică un fapt personal al debitorului, în RREJ nr. 3/2017, p. 15 și urm.; *N.-H. Țiț*, Considerații cu privire la executarea silită a obligațiilor de a face sau de a nu face *intuitu personae*, în *In honorem* Valeriu Stoica, Ed. Universul Juridic, București, 2018, p. 340 și urm.; *M. Nicolae*, Drept civil. Teoria generală. Vol. II. Teoria drepturilor subiective, Ed. Solomon, București, p. 193.

² *I.-Fl. Popa*, Implicațiile..., op. cit., p. 281 și urm.

prima obligație, respectiv cea de a plăti o sumă de bani, este executabilă direct în natură, putând fi executată de către oricine. Cea din urmă obligație este una personală, care nu poate fi adusă la îndeplinire decât de către debitorul personal, ceea ce ne determină să concluzionăm că nu izvorul sau sursa obligației determină aplicarea de penalități, ci natura obligației propriu-zise.

Din analiza jurisprudenței naționale recente, am sesizat că sistemul de penalități își găsește aplicabilitatea practică suficient de des în materia obligațiilor impuse autorităților locale derivate din aplicarea legilor de fond funciar și restituirea imobilelor naționalizate¹, aspect deloc surprinzător, având în vedere eșecul răsunător al administrației publice de a aduce la îndeplinire obligațiile impuse în procesul postcomunist de restituire și reconstituire a dreptului de proprietate privată. Vom reveni asupra acestora².

Referindu-ne la un alt tip de obligație, reținem că, într-o speță³ având ca obiect aplicarea de penalități, titlul executoriu conținea obligația pârâtei de a muta activitatea de creștere a porcilor, desfășurată în halele amplasate la punctul respectiv de lucru, astfel încât distanța dintre aceste hale și locuințele reclamanților creditori să fie de minimum 1.500 metri. Printre alte motive de respingere invocate în apărare, debitoarea a indicat că o astfel de obligație nu este una pur personală și că nu ar putea face obiectul aplicării de penalități, în conformitate cu art. 906 C.pr.civ. Din hotărârea pronunțată rezultă că „în același sens este privită de instanța de executare și susținerea că mutarea activității este condiționată de acordul unui terț, că activitatea de creștere a porcilor este strict reglementată și funcționarea unei ferme de porci se desfășoară în cadrul reglementat de autorități, în contextul în care pârâta opune titlului executoriu numai noțiuni teoretice, fără suport probator, cu criticarea hotărârii judecătorești în mod nelegal, acesta fiind motivul pentru care se va aprecia, în consecință, la stabilirea sumei cu titlu de penalitate, reținând un comportament neadecvat din punct de vedere juridic din partea debitoarei, care se impune a fi sancționat în mod ferm. Față de toate cele ce preced, instanța nu va mai analiza aserțiunile pârâtei legate de faptul că «mutarea activității» nu este prevăzută în legislația aplicabilă în cauză și echivalează cu

¹ Jud. Cluj-Napoca, sent. civ. nr. 6750/2018, nepublicată; înch. civ. nr. 1356/2018, nepublicată; înch. civ. nr. 5595/2018, nepublicată.

² *Infra*, Titlul I, Capitolul V, Secțiunea §2, Subsecțiunea 2.4.1.

³ Jud. Slatina, sent. civ. nr. 2530 din 3 iulie 2019, disponibilă pe *sintact.ro*.

încetarea activității și că este condiționată de acordul unui terț, în speță Agenția pentru Protecția Mediului, care nu a fost parte în proces, întrucât sunt noțiuni inadmisibile ce nu pot face parte din analiza juridică, în condițiile art. 906 C.pr.civ., fiind numai obligația societății de a pune în executare obligația *intuitu personae* de a muta activitatea de creștere a porcilor. (...) Era obligația pârâtei de a demonstra juridic [faptul] că dispoziția cuprinsă în titlul executoriu nu poate fi adusă la îndeplinire prin simple acte de executare silită, presupunând, în mod obligatoriu, respectarea măsurilor și etapelor, în conformitate atât cu autorizația integrată de mediu, cât și cu legislația incidentă, dar și concursul APM, aspect care nu a fost dovedit și care se impune a fi sancționat drastic. În concluzie, instanța apreciază că obligația de a face ce incumbă pârâtei în baza titlului executoriu din prezenta cauză nu poate fi pusă în executare de către creditor prin intermediul executorului judecătoresc, ci doar de către titularul autorizației integrate de mediu, împreună cu autoritățile competente, iar acesta trebuie sancționat, conform legii, pentru atitudinea culpabilă dovedită și reliefată de cele anterior expuse, creditorul având posibilitatea de a trece la executarea silită a obligației dacă debitorul, fără justificare, nu își execută obligația ce incumbă acestuia, iar acest aspect a fost probat de reclamantul creditor”.

Analizând speța prezentată mai sus, doctrina¹ a exprimat o concluzie extrem de interesantă, respectiv că sfera de aplicare a art. 906 C.pr.civ. ar trebui să se întindă și la acele obligații de *a face* a căror executare realizată de către creditor pe seama debitorului este extrem de costisitoare sau anevoioasă (deoarece ar implica obținerea de autorizații din partea autorităților statului, beneficiu pe care l-ar putea obține doar pe calea acțiunii oblice). S-a apreciat, în același studiu, faptul că instanțele ar trebui să aplice penalități și atunci când creditorul nu dispune de mijloacele necesare pentru executarea obligației, chiar dacă, teoretic, obligația de executat ar putea fi îndeplinită cu eforturi deosebite, de către creditorul însuși ori prin terțe persoane. În categoria unor astfel de obligații, ar putea fi inclusă demolarea unor construcții sau relocarea unor puncte de lucru. Chiar dacă, la nivel conceptual, putem accepta teza propusă de autor, apreciem că, în lipsa unei reglementări legale, judecătorii nu vor putea aplica prin analogie acest sistem de constrângere altor obligații decât cele pur personale. Rațiunea este simplă și își are fundamentul în natura juridică a penali-

¹ I.-Fl. Popa, Implicațiile..., op. cit., p. 288 și urm.